

ІСТОРИКО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Борис Дрогомирецький

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Вступ. Протягом усієї історії людської цивілізації розвиток інформаційної сфери був та залишається чи не головним показником стану її рівня та самодостатності. Саме інформаційно-комунікативна сфера, зазвичай, визначає рівень розвитку людської цивілізації. Адаже вона пов'язана з когнітивною складовою людського соціуму, що, в свою чергу, базується на різного роду засобах сприйняття, аналізу інформації та формуванні на цьому ґрунті низки когнітивних зразків пізнання світу. Цілоком очевидним є те, що саме когнітивний аспект людського спілкування дав можливість Homo sapiens набути того статусу цивілізованості, який вивів цю істоту на сучасний рівень науково-технічного прогресу, включно з усією інформаційно-технологічною складовою. Шлях до цього був тривалим і складним: від вербального спілкування, яке не потребує використання якихось технічних засобів. Таким було спілкування між людьми протягом багатьох тисячоліть, через появу та розвиток людської мови й писемності, завершуючи цілою низкою модерних форм інформаційних комунікацій.

Мета та завдання. Метою дослідження є загальна характеристика розвитку інформаційно-комунікативної сфери в цивілізаційному контексті.

Методи дослідження. Методологія дослідження розвитку інформаційно-комунікативної сфери в цивілізаційному контексті ґрунтується на широкому спектрі філософських та загальнонаукових методів, насамперед: діалектики, аналізу, синтезу, дедукції, індукції, абстрагування тощо. Поряд із цим, особлива увага приділена міждисциплінарним методам дослідження: компаративістики, політологічному, лінгвістичному тощо.

Результати дослідження. Безумовно, що формування інформаційного суспільства обумовлено своєрідністю людського пізнання. Приблизно 50 тисяч років тому, звернув увагу Ю. Харарі, в процесі розвитку людини з'явилися нові способи думати та спілкуватися. Це спричинило своєрідну когнітивну революцію, в ході якої люди здобули можливість мислити та спілкуватися, із застосуванням певного словесного апарату. Важлива перевага людської мови полягала в її гнучкості, з поєднанням у різних комбінаціях невеликої кількості звуків, жестів та можливістю складати доволі значне число речень з найрізноманітнішими смисловими відтінками. Це, в свою чергу, дало можливість для Homo sapiens сприймати, зберігати й відтворювати значну масу інформації про оточуючий світ. Однак для людей важливою є інформація не стільки про навколишній світ, скільки про їх власні взаємини та взаємодію. Саме тому збільшення кількості людей в певній громаді лише посилювало значення інформаційної складової спілкування. Об'єм інформації, котру

необхідно було засвоювати, задля налагодження стосунків між значним числом людей, зазвичай збільшується по експоненті – громада числом у кілька десятків осіб може мати понад тисячу індивідуальних взаємин та значно більше число складніших комбінацій. Відтак унікальність людської мови, серед іншого, забезпечила здатність подавати гіпотетичну, дискусійну, а іноді й малоімовірну інформацію. Це, закономірним чином, створило підґрунтя для появи різного роду міфів, легенд, релігійних вірувань, що й визначало сутність когнітивної революції, з усіма випливаючи ми чинниками: вимислом, соціальною міфологією, гнучкою взаємодією у великих колективах тощо [9]. Слід припустити, що саме такий характер когнітивної революції започаткував витoki інформаційно-комунікативної сфери.

У розвитку людського соціуму спілкування та обмін найрізноманітнішою інформацією стали визначальними формами взаємозв'язків та взаємодії між *Homo sapiens*. Якщо ранні форми людського спілкування, зокрема – вербальне, не потребували використання якихось технічних засобів, то з розвитком людства все змінилося. Це, в першу чергу, – поява писемності, від шумерського клинопису та єгипетських ієрогліфів до сучасних засобів. Розвиток науково-технічного прогресу створив умови для спілкування за допомогою передачі інформації комунікаційними засобами. Паралельно розвивалися різноманітні засоби фіксації інформації задля її передачі й зберігання. Таким чином відбувалося становлення сучасного процесу спілкування, опосередкованого модерними засобами зв'язку. Його сутність полягає у впорядкуванні всього об'єму інформації та вдосконаленні інформаційної комунікації, внаслідок функціонування якої відбувається передача інформаційних повідомлень. Відтак, спостерігається розвиток високотехнологічного глобального середовища, де поряд із суспільною комунікацією активно формується професійна комунікація [10].

У своєму вченні В. І. Вернадський відзначив, що біосфера ХХ століття трансформується в ноосферу, утворювану, перш за все, завдяки розвитку науки та наукового осмислення суспільної праці людства. При цьому, поняття «ноосфера» вказує на розум і дух, що утворюють оболонку планети Земля. Вчений, серед іншого, зосередився на поетапному переході «біосфери» в «ноосферу», зокрема через «техносферу», «енергосферу» та «інфосферу», остання з котрих, насамперед, означала інформацію й інформаційні технології. В. І. Вернадський вважав, що людство об'єднане найрізноманітнішими формами життя. Так, на його переконання, особливу роль в житті людства відіграють засоби зв'язку [21]. Передбачення видатного вченого виявилось достатньо пророчим, адже вже на рубежі ХХ та ХХІ століть число користувачів Інтернету сягало сотень мільйонів осіб. І причини такого його поширення та популярності криються саме в його унікальному потенціалі. Який, серед іншого, полягає в можливості створення, обробки, зберігання й передачі інформації незалежно від кордонів та відстаней. І, таким чином, утворена, завдяки мультимедійним засобам і комунікаційним мережам «цифрова» інфо-комунікаційна мережа постала у вигляді так званого «кіберпростору». Саме цей простір охоплює домінуючу частку всієї інформаційно-комунікаційної сфери людства, і є своєрідним, «віртуальним віддзеркаленням» реальних інформаційних явищ і сутностей.

Поняття «інформаційне суспільство» було визначене на рубежі 1960-х – 1970-х

років вченим Ю. Хаяші та низкою японських урядових організацій. Зокрема, у 1969 році японському уряду були подані звіти «Японське інформаційне суспільство: теми і підходи» та «Контури політики сприяння інформатизації японського суспільства», а в 1971 році – «План інформаційного суспільства». У цих звітах «інформаційне суспільство» формулюється як таке, де процес комп'ютеризації дає громадянам доступ до певних джерел інформації, забезпечує достатньо високий рівень автоматизації виробництва тощо [1, р. 29]. Теорія ж інформаційного суспільства натомість була концептуально розвинена такими дослідниками, як М. Порат, Й. Массуда, Т. Стоунер, Р. Карцев тощо [2]. Одну з перших науково виважених концепцій інформаційного суспільства обґрунтував Д. Белл [3; 4]. В. Ю. Степанов зауважив, що саме він дослідив тенденцію змін в соціальній структурі, що відбувалися в середині ХХ століття й котрі засвідчили про те, що індустріальне суспільство еволюціонує в напрямку постіндустріального [5]. Теорія технологічного розвитку, обґрунтована Д. Беллом, визначає три стадії суспільного розвитку: аграрне суспільство → індустріальне суспільство → постіндустріальне (інформаційне) суспільство. В основі такої класифікації лежить той тип технології виробництва та надання послуг, котрий визначає ефективність виробництва, побут й стиль життя суспільства [6, с. 7]. Видозміни, що сталися внаслідок глобальної інформатизації, виявилися значно кардинальнішими, ніж передбачав Д. Белл. Вони стосувалися низки політико-правових та соціально-психологічних чинників практично всіх розвинутих держав. Відмітимо, що його концепція зазнала критики з боку представників французької соціологічної школи, які запропонували підійти до розгляду інформаційного суспільства більш масштабно. Так, вони вважали, що інформаційна революція, яка зачепила майже усі сфери людської діяльності, створює передумови формування суспільства досконалого планування, яке пов'язане з формуванням загальної інформаційної єдності всієї сучасної цивілізації. Саме такої, де був би забезпечений вільний доступ кожного індивідууму практично до всіх інформаційних засобів і ресурсів. При цьому, домінуючими мали б стати гуманістичні принципи управління суспільством, базовані на прозорості влади, загальному доступі до інформації, демократичності прийняття спільних рішень тощо [7].

Досить значний внесок в розвиток концепції постіндустріального суспільства належить Е. Тофлеру, який висловлював переконання, що людство переходить до нової технологічної ери: на зміну першої хвилі (аграрної цивілізації) та другої (індустріальної цивілізації) прийшла надіндустріальна цивілізація. Це, на думку вченого, призвело до грандіозного повороту історії, котрий був зумовлений технологічними змінами, що визрівали досить повільно й еволюційно, які призвели до глибинних потрясінь внаслідок бурхливого розвитку електроніки, космічного виробництва, біоіндустрії тощо [8, с. 8-9].

Починаючи з 1992 р., термін «інформаційне суспільство» стали вживати багато західних країн. Наприклад, поняття «національна глобальна інформаційна інфраструктура» ввели в США після відомої конференції Національного наукового фонду і знаменитої доповіді Б. Клінтона і А. Гора. Поняття «інформаційне суспільство» з'явилося і в роботах Експертної групи Європейської комісії за

програмами інформаційного суспільства під керівництвом Мартіна Бангемана, а поняття «інформаційні магістралі» і «супермагістралі» – в канадських, британських і американських публікаціях. До речі, з'явилося визначення Єврокомісії, згідно з яким інформаційним називається суспільство, в якому діяльність людей здійснюється на основі послуг, наданих за допомогою інформаційних технологій і технологій зв'язку. Таким чином, у вихорі міражів уявного майбутнього виникають фантазми «інформаційного суспільства» (Д. Белл, Е. Тоффлер), «посткапіталістичного суспільства» (Гелбрайт), «технотронного» (З. Бжезинський), «багатовимірною» (К. Керр), «планетарного» (Дж. МакХолл), «суспільства інтегрального типу» (П. Сорокін), «Постісторичного суспільства» (Дж. Фукуяма), «постіндустріального» (Г. Одум, Е. Одум) та ін. У кінцевому рахунку, підкоряючись «руслу американської соціології», вони підганяються під кліше – «інформаційне суспільство», але при цьому залишаються розділеними на якісно різні варіанти мажорного або мінорного ряду, обіцяючи то жахи кінця світу, то ідилії тисячолітнього раю на Землі [5]. Згідно думки С. Гантінгтона, еволюція людської цивілізації ставить завдання не лише технологічної модернізації, але й морального розвитку, зокрема – за рахунок вищого рівня освіченості та обізнаності. Однак модернізація, головним чином, підвищує матеріальний рівень цивілізації. У той час, як моральні та культурні пріоритети поступово знецінюються [15, с. 415, 416].

У сфері міжнародних інформаційних відносин процес глобалізації призвів до їх якісної трансформації та утворення новітньої системи інформаційних відносин – інформаційного суспільства на універсальному та регіональному рівнях. Глобалізація інформаційної сфери зумовила формування глобального інформаційного суспільства [22, с. 3]. Одним із підтверджень радикальної трансформації людства й міжнародного простору, спричиненою розвитком інформаційно-комунікаційної мережі, стало проголошення Генеральною Асамблеєю ООН 17 травня Міжнародним днем інформаційного суспільства. Безперечно, що розвиток інформаційно-комунікаційної сфери людства та кіберпростору, як її невід'ємної складової, став наслідком трансформації індустріального суспільства в інформаційне, основними результатами діяльності якого стали інформаційні ресурси та знання.

Завдяки глобальній комунікаційній мережі й системі економічної інтеграції, розвинуті країни світу отримали фактично у власне користування світовий ринок капіталізації вільних коштів. Для них глобалізаційні процеси стали джерелом процвітання й безпеки [11, с. 297]. Тому, як вважає Н. Скотна, глобалізація несе людству не лише видатні досягнення в науці, техніці, технологічній сфері та збагаченні культурної спадщини за рахунок інтеграції світових культур. Вона також спричинює деформації моральних ідеалів і цінностей, посилює небезпеку міжнародного тероризму та ставить під загрозу міжнародну безпеку загалом [12, с. 254, 255]. І хоч, на думку В. Могилевської, система міжнародної безпеки може бути підсилена парадигмою європейської безпеки у вигляді моделі «інтегрованої Європи» [13, с. 66]. Все ж, на переконання Р. Х. Симонян та Т. М. Кочегарової, процеси глобалізації, серед іншого, призвели до «розмивання кордонів» [14, с. 68]. Внаслідок чого, Європа несподівано для себе опинилася перед новими загрозами

геополітичного характеру – загрозами стабільності, безпеки, рівня життя, культурної ідентичності, усього, що було здобуто невпинною працею. Ці загрози викликають необхідність швидко створити (або і відбудувати) кордони, мури, переглянути відношення до демократичних цінностей і принципів.

У контексті сучасного глобального інтеграційного процесу спостерігається зіткнення певних правових традицій і культур у рамках відповідних правових систем. При цьому, слід враховувати, що епоха глобалізації є періодом суттєвих перетворень права багатьох держав, активного сприйняття загальновідомих правових принципів і норм міжнародного розвитку, позитивних юридичних зразків інших країн. Такі тенденції обумовлюють зближення національних правових систем цивілізованих держав і формування єдиного правового простору [16, с. 21]. Аналогічним чином нині в глобалізованому світі формується єдиний інформаційний простір. І саме в рамках останнього, починаючи від 1995 року, почала розвиватися глобальна інформаційна інфраструктура, котра представила собою якісно новий інформаційний чинник. Його появі слід завдячувати низці передових країн світу, для яких важливим було завдання створити єдину інформаційну мережу світового масштабу задля забезпечення максимальної кількості населення світу завдяки інтеграції глобальних та регіональних інформаційно-комунікаційних систем, включно з цифровим телебаченням й радіомовленням, супутниковими системами тощо.

Глобалізація є процесом об'єднання держав, їх економік, культур, що характеризується ущільненням світового простору та формуванням уніфікованих систем практично в усіх сферах життя. Ця уніфікація є майже неминучою, оскільки за сучасних умов практично неможливо зупинити зростання й ущільнення населення, науково-технічний прогрес, збільшення взаємозалежності економік різних держав тощо. Це й спричинило «об'єктивну глобалізацію», яка представляє собою, за словами Д. Поваляєва, «природний історичний процес формування глобального взаємозв'язку та взаємозалежності держав, націй і інших соціальних груп» [17, с. 54, 55]. У свою чергу «суб'єктивна глобалізація» виглядає як доктрина, стратегія глобального домінування в політиці, економіці і в інших сферах [18, с. 161, 162]. Одночасно, на думку вчених, на межі XX – XXI століть тенденцію масового «розмивання кордонів», «стискання простору і часу», активізували засоби зв'язку (мобільний зв'язок, Інтернет) [19]. Таким чином, з появою глобальної інформаційної мережі, окрім існуючих, утворився особливий простір нашого світу – кібернетичний, який мав унікальні елементи, що були позбавлені просторових вимірів, однак він володів можливістю моментального поширення. І саме це потенційно усунуло для людства будь-яке розділення на фізичні перешкоди чи відстані [20].

Настання нової інформаційної ери призвело до суттєвих змін не лише в комунікаційній сфері, але й – економічній, соціальній та політичній. Відтак розвиток інформаційних процесів набув глобального характеру, за якого майже кожна країна світу пристосовується до комунікаційної мережі та системи економічної інтеграції найбільш потужних держав. Останні, за рахунок світового ринку капіталізації та глобальної інформаційної мережі, посприяли формуванню унікального простору сучасного світу – кібернетичного. Саме він, володіючи специфічними якостями

(насамперед – незалежністю від просторових вимірів, можливістю моментального поширення тощо), став визначальним фактором модернізації інформаційного простору людства, фактично усунувши фізичні перешкоди чи відстані [20].

У цілому характер розвитку інформаційного простору є досить неврівноваженим, що зумовило лідерство одних країн та відставання інших. Проблема подолання «цифрового розриву», що означає інформаційно-технологічний розрив між інформаційно розвиненими та інформаційно «бідними» континентами, країнами, регіонами, групами та індивідами, стала однією з ключових у сучасній міжнародній політиці. Вирішенню цього нагального питання була присвячена «Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства», котра була прийнята 22 липня 2000 року лідерами країн «Великої Вісімки» в Окінаві. Цей документ, серед іншого, передбачав подолання електронно-цифрового розриву всередині держав і між ними внаслідок можливості вільного доступу кожної людини до інформаційних та комунікаційних мереж. При цьому, особлива увага спрямовувалась на те, щоб донести громадянському суспільству та керівникам промисловості необхідність вирішення цієї проблеми [23]. Таким чином, такого роду тенденції обумовлюють якісно новий інформаційно-комунікаційний рівень в історико-цивілізаційному розвитку людства.

Висновки. Загалом слід підсумувати, що посилення значення інформативної складової спілкування призвело до своєрідної когнітивної революції, яка спровокувала появу писемності. Розвиток цивілізацій в значній мірі був обумовлений науково-технічним прогресом, що створив умови для спілкування за допомогою передачі інформації комунікаційними засобами. Сучасна цивілізація відрізняється наявністю інформаційного суспільства. Таким чином припущення, зроблене В. І. Вернадським ще в першій половині ХХ століття стосовно визначного майбутнього інформаційно-комунікаційної сфери людства, не лише справдилося, але й, певною мірою, було підтвержене розвитком «ноосфери» через «техносферу», «енергосферу» та «інфосферу». Завдяки мультимедійним засобам і комунікаційним мережам, «цифрова» інфокомунікаційна мережа постала у вигляді так званого «кіберпростору». Цей простір охоплює домінуючу частку всієї інформаційно-комунікаційної сфери людства, і є своєрідним «віртуальним віддзеркаленням» реальних інформаційних явищ і сутностей. Процеси глобалізації зумовили формування системи економічної інтеграції та глобальної комунікаційної мережі. Розвинуті країни світу отримали фактично у власне користування світовий ринок капіталізації вільних коштів, що ставить під загрозу міжнародну безпеку загалом, оскільки кожна країна світу повинна пристосовуватися до комунікаційної мережі та системи економічної інтеграції найбільш потужних держав. Не викликає сумніву, що при дослідженні історико-цивілізаційного виміру інформаційної сфери переважно використовувати не теорію локальних цивілізацій О. Шпенглера і А. Тойнбі, а її трактування А. Фергюсоном і Л. Морганом.

Список використаних джерел

1. Masuda Y. Information Society as Postindustrial Society / Wash / World Future Soc., 1983. 419 p.

2. Варакин Л. Е. Глобальное информационное общество: Критерии развития и социально-экономические аспекты. М.: Междунар. акад. связи, 2001. 43 с. URL: <https://search.rsl.ru/ru/record/01000703152>
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. М.: Наука, 1999. 221 с.
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. М.: Academia, 2004. 944 с.
5. Степанов В. Ю. Проблемы та перспективи інформаційного суспільства. URL: file:///C:/Users/%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/DeVu_2012_2_4.pdf
6. Рейман Л. Д. Информационное общество и роль телекоммуникаций в его становлении. *Вопросы философии*. 2001. № 3. С. 3–9.
7. Теплицький І. О., Семеріков С. О. Інформаційне суспільство: гуманістичний аспект. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310579.pdf>
8. Тоффлер Э. Метаморфозы власти; пер. с англ. В. В. Белокосков, К. Ю. Бурмистров, Л. М. Бурмистрова, Е. К. Комарова, А. И. Мирер, Е. Г. Руднева, Н. А. Строилова. М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. 669, [3] с. (Philosophy).
9. Харари Ю. Н. Sapiens. Краткая история человечества [пер. с англ. Л. Сумм]: Синдбад; Москва; 2016. URL: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22150614
10. Єрмакова З. І. Комунікаційні процеси в суспільстві. URL: [file:///C:/Users/%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/Vpo_2011_4_8%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/Vpo_2011_4_8%20(3).pdf)
11. Газін В. П. Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика. Монографія. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 424 с.
12. Скотна Н. Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії. Л.: Українські технології, 2005. 384 с.
13. Могилевська В. Проблеми міжнародної та європейської безпеки на порозі XXI століття. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Політологія*. Вип. 12. 1999. С. 56–67.
14. Симонян Р. Х., Кочегарова Т. М. Россия и Евросоюз: время и место встречи изменить нельзя. *Новая и новейшая история*. 2015. № 4. С. 62–72.
15. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку; пер. з англ. Н. Климчук. Л.: Кальварія, 2006. 474 с.
16. Богачова Л. Л. Вплив європейських інтеграційних процесів на розвиток романо-германського права. *Порівняльно-правові дослідження. Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал*. 2008. № 2. С. 20–22.
17. Поваляев Д. О. Глобальный кризис и проблемы мировой политики. *Вестник Московского ун-та*. 2001. № 3. С. 53–56.
18. Поваляев Д. О. Антиглобалистский фактор в современной мировой политике: опыт интерпретации и концептуализации. *Исторические, философские и юридические науки, культурология и искусство. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2015. № 10: в 3-х ч. 4.3. С. 160–165.

19. Истаков А. Антиглобализм сегодня и завтра. *Обозреватель. Observer.* № 7. С. 52-58. URL: <http://observer.materik.ru>).
20. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества; пер. с англ. М. Л. Коробочкина. М.: Издательство «Весь Мир», 2004. 188 с. URL: <https://avidreaders.ru/read-book/globalizaciya-posledstviya-dlya-cheloveka-i-obschestva.html>.
21. Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление. Отв. ред. А. Л. Яншин. М.: Наука, 1991. 270 с. URL: http://pedlib.ru/Books/2/0488/2_0488-1.shtml.
22. Талимончик В. П. Международно-правовое регулирование отношений в сфере информации: автореф. на соискание уч. степени доктора юрид. наук. СПб.: Санкт-Петербургский государственный университет, 2013. 53 с.
23. Окинавская хартия глобального информационного общества, принятая 22 июля 2000 года лидерами стран «Большой Восьмерки» в Окинаве URL: www.iis.ru/library/okinawa/charter.ru.html.

References

1. Masuda Y. Information Society as Postindustrial Society / Wash / World Future Soc., 1983. 419 p.
2. Varakin L. E. Global Information Society: Development Criteria and Socio-Economic Aspects. M.: Intern. Acad. Communications, 2001. 43 p. URL: <https://search.rsl.ru/en/record/01000703152>
3. Bell D. The Coming Post-Industrial Society. M.: Nauka, 1999. 221 p.
4. Bell D. The coming post-industrial society. Experience of social forecasting. M.: Academia, 2004. 944 p.
5. Stepanov V. Yu. Problems and prospects of informational suspension. URL: file:///C:/Users/%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/DeBu_2012_2_4.pdf.
6. Reiman L. D. Information society and the role of telecommunications in its formation. Questions of philosophy. 2001. No. 3. P. 3–9.
7. Teplitsky I. O., Semerikov S. O. Informational suspension: the humanistic aspect. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310579.pdf>
8. Toffler E. Metamorphoses of power; trans. from English V.V. Belokoskov, K. Yu. Burmistrov, L. M. Burmistrova, E. K. Komarova, A. I. Mirer, E. G. Rudneva, N. A. Stroilova. M.: LLC "Publishing house ACT", 2003. 669, [3] p. (Philosophy).
9. Harari Yu. N. Sapiens. A brief history of mankind trans. from English L. Summ].: Sinbad; Moscow; 2016. URL: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22150614
10. Ermakova Z. I. Kommunikatsiini processes in suspension. URL: file:///C:/Users/%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/Vpo_2011_4_8%20(3).pdf
11. Gazin V.P. Actual problems of complicity: history, politics. Monograph. K.: Vidavnichy Dim "The Word", 2009. 424 p.

12. Skotna N. The person in the civil society: sanctuary, svetoglyad, dii. L. : Ukrainian Technologies, 2005.384 p.
13. Mogilevska V. Problems of international and European bezpeki on the threshold of the twenty-first table. Scientific notes of the National University of Kyiv-Mohyla Academy. Politology. Vip. 12. 1999. p. 56–67.
14. Simonyan R. Kh., Kochegarova T. M. Russia and the European Union: the time and place of the meeting cannot be changed. New and recent history. 2015. No. 4. P. 62–72.
15. Gantirton S.P. Protestant civilization and the order of the day; trans. from English N. Klimchuk. L. : Kalvariya, 2006.474 p.
16. Bogachova L. L. Impregnation of the European Integration Processes for the Development of Roman-German Law. Portal legal right. Ukrainian-Greek International Science Journal. 2008. No. 2. P. 20–22.
17. Povalyaev D.O. The global crisis and the problems of world politics. Bulletin of the Moscow University. 2001. No. 3. P. 53–56.
18. Povalyaev D. O. Anti-globalist factor in modern world politics: the experience of interpretation and conceptualization. Historical, philosophical and legal sciences, cultural studies and art. Questions of theory and practice. Tambov: Diploma, 2015. No. 10: in 3 hours. 4.3. p. 160–165.
19. Istakov A. Anti-globalism today and tomorrow. Browser.Observer. No. 7. S. 52-58. URL: [http i observer. materik.ru](http://observer.materik.ru)).
20. Bauman, Z. Globalization. Implications for the individual and society; trans. from English M.L. Korobochkina. M. : Publishing house "All World", 2004. 188 p. URL: <https://avidreaders.ru/read-book/globalizaciya-posledstviya-dlya-cheloveka-i-obshchestva.html>
21. Vernadsky V.I. Scientific thought as a planetary phenomenon. Repl. ed. A. L. Yanshin. M.: Nauka, 1991.270 p. URL: http://pedlib.ru/Books/2/0488/2_0488-1.shtml
22. Talimonchik V.P. International legal regulation of relations in the field of information: author. for the competition Doctorate degree in law sciences. St. Petersburg: St. Petersburg State University, 2013.53 p.
23. The Okinawa Charter of the Global Information Society, adopted on July 22, 2000 by the leaders of the G8 countries in Okinawa URL: www.iis.ru/library/okinawa/charter.ru.html

Борис Дрогомирецький. Історико-цивілізаційний вимір інформаційної сфери. У статті зроблено спробу охарактеризувати історико-цивілізаційний вимір інформаційної сфери. Актуальність дослідження в тому, що розвиток інформаційно-комунікативної сфери виступає визначальним чинником сучасної цивілізації. Мета полягає в характеристиці розвитку інформаційно-комунікативної сфери в цивілізаційному контексті. Методологічною основою є широкий спектр філософських і загальнонаукових методів. Результати дослідження полягають у відстоюванні положення, що глобалізація в історико-цивілізаційному вимірі значно активізує процеси комунікації та формування інформаційних систем. Процеси глобалізації зумовили формування системи економічної інтеграції та глобальної комунікаційної мережі. На початку XXI століття число користувачів Інтернету сягнуло мільярда осіб. Причини такого його поширення та популярності криються саме в його унікальному потенціалі, котрий, насамперед, полягає в можливості створення, обробки, зберігання й передачі інформації незалежно

від кордонів та відстаней. Завдяки мультимедійним засобам і комунікаційним мережам «цифрова» інфо-комунікаційна мережа постала у вигляді так званого «кіберпростору». Цей простір охоплює домінуючу частку всієї інформаційно-комунікаційної сфери людства, і є своєрідним «віртуальним віддзеркаленням» реальних інформаційних явищ і сутностей.

Ключові слова: історико-цивілізаційний вимір, інформаційна сфера, комунікація, «цифрова» мережа, «кіберпростір».

Борис Дрогомирецький. Историко-цивилизационное измерение информационной сферы. В статье предпринята попытка рассмотреть историко-цивилизационное измерение информационной сферы. Актуальность исследования состоит в том, что развитие информационно-коммуникационной сферы выступает определяющим фактором современной цивилизации. Цель состоит в характеристике развития информационно-коммуникационной сферы в цивилизационном контексте. Методологической базой является широкий спектр философских и общенаучных методов. Результаты исследования состоят в отстаивании положения, что глобализация в историко-цивилизационном измерении значительно активизирует процессы коммуникации и формирования информационных систем. Процессы глобализации обусловили формирование системы экономической интеграции и глобальной коммуникационной сети. В начале XXI века число пользователей Интернета достигло миллиарда человек. Причины такого его распространения и популярности кроются именно в его уникальном потенциале, прежде всего, в возможности создания, обработки, хранения и передачи информации независимо от границ и расстояний. Благодаря мультимедийным средствам и коммуникационным сетям, «цифровая» инфо-коммуникационная сеть появилась в виде так называемого «киберпространства». Это пространство охватывает доминирующую долю всей информационно-коммуникационной сферы человечества, и является своеобразным «виртуальным отражением» реальных явлений и сущностей.

Boris Drogomiretsky. Historical and civilizational dimensions of the information sector. In the article an attempt is made to characterize the historical and civilizational dimensions of the information sector. The relevance of the article lies in the fact that the development of information-communicative sphere acts as a determining factor of modern civilization. The purpose of this article is to characterize the development of information and communicative spheres in the civilizational context. The methodological basis of the article is the wide range of philosophical and scientific methods, above all: dialectic, analysis, synthesis, deduction, induction, abstraction and the like. Along with this, special attention is paid to interdisciplinary research methods: comparative, political, linguistic and the like. The results of the study concluded that globalization in historical-civilizational dimension is much activates the processes of communication and development of information systems. Therefore, at the beginning of XXI century the number of Internet users reached one billion people. The reasons for this proliferation and popularity are rooted in its unique potential, which primarily consists in the possibility of creating, processing, storage and transmission of information regardless of frontiers and distances. And, thus, created through multimedia and communication networks «digital» info-communication network is developing in the form of so-called «cyberspace». This space covers the major part of the whole information and communication sphere, and is a kind of «virtual reflection» of the real phenomena and entities. As the processes of globalization led to the formation of a system of economic integration and global communications networks.

Key words: *historical and civilizational dimension, the field of information, communication, digital network, "cyberspace".*

Відомості про автора:

Дрогомирецький Борис Ярославович

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

вул. Гетманська 20, м. Мелітополь, Запорізька обл.,

72312, Україна

Information about the author:

Drogomiretsky Boris Yaroslavovich

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

St. Hetmanska 20, c. Melitopol, Zaporizhzhia region,

72312, Ukraine